

Motion till riksdagen 2021/22:4151

av **Mats Nordberg (SD)**

Mer positiv politik för torvbruk på redan dikade marker

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsverksamheten för torvbruk behöver utredas med syftet att göra det lättare och enklare att få tillstånd på härför lämpliga marker över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att redan dikade torvmarker där markanvändningen överförts till skogs- eller jordbruk ska definieras som just mark för skogs- eller jordbruk och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underhåll av diken och skyddsdikning vid skogsföryngring är av stor betydelse för Sveriges och landsbygdens ekonomi och inte bör motverkas av lagar och regler och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dikade tidigare våtmarker/dikade torvmarker ska kunna efterbehandlas med olika metoder, bl.a. återvätning och skogsodling, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägare, producenter och myndigheter tillsammans bör söka efter lämpligaste metod för efterbehandling efter avslutad torvskörd i varje aktuellt fall och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att våtläggning av torvmark ska vara frivillig och att ersättning ska kunna utgå till markägare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur Sveriges tillvaratagande av torv som växttorv i form av odlingssubstrat och strömaterial inom djurhållningen samt som energitorv tillsammans med trädbränsle på bästa sätt kan ökas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om torvens roll som beredskapsbränsle och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Torvmarker är en av de vanligaste marktyperna i Sverige. Omkring 6,4 miljoner ha eller ca 25 % av Sveriges landyta beräknas vara torvmark med torv tjockare än 30 cm, till vilket kan läggas stora områden med tunna torvtäcken. Torvmark består av växtdelar som på grund av brist på syre endast delvis har förmultnat. Torven tillväxer ständigt och binder därmed koldioxid från atmosfären. I hela landet uppskattas torvtillväxten drygt till 20–40 miljoner kubikmeter per år och denna tillväxt bidrar till att binda en mycket stor mängd koldioxid från atmosfären.

Samtidigt finns det dock stora arealer tidigare dikad torvmark, uppskattningsvis över 2 miljoner hektar, som istället har ett nettoläckage av växthusgaser. Åtgärder behövs för att minska växthusgasläckaget från dessa.

Orörda torvmarker är vidare värdefulla eftersom de utgör en viktig livsmiljö för många djur- och växtarter.

Sverige och Finland har mycket stora torvmarker och skiljer sig på detta sätt från andra länder inom EU. Inte heller minskar torvarealen i Sverige, vilket sker i ett antal andra länder. Det är viktigt att minnas detta så att inte den svenska policyn beträffande torvmarker blir en dålig kopia av politiken i länder med helt andra förutsättningar.

Idag används en mycket liten del av de dikade torvmarkerna, blott omkring 10 000 hektar, för torvtäkt. Att öka torvtäkterna står därför på intet sätt i motsatsställning till att minska växthusgasutsläppen från tidigare dikade torvmarker. Tvärtom är de obligatoriska efterbehandlingarna efter avslutad torvskörd ett effektivt redskap när det gäller att minska växthusgasutsläppen.

Fram till årsskiftet 2016/2017 tillät en särskild torvlag i princip vem som helst att söka koncession på torv. Sverigedemokraterna anser inte att det var en idealisk ordning eftersom markägarens rätt inte tillräckligt respekterades, men vi konstaterar att efter torvlagens uppgående i miljöbalken har det blivit betydligt svårare att få tillstånd till torvproduktion. Detta anser vi vara orimligt och missriktat. Ett ökat torvbruk från dagens mycket låga nivå bör uppmuntras av samhället, då torven fyller nyttiga funktioner och då torvmarker inte är en bristvara i Sverige. Det är i detta sammanhang värt att understryka att tillvaratagandet och förädlingen av torv i Sverige endast sker på torvmarker som sedan tidigare har varit påverkade av dikning, ofta med statliga bidrag, eller av tidigare torvproduktion.

Tillståndsverksamheten för torvbruk behöver därför utredas med syftet att identifiera varför det blivit så svårt att få tillstånd där, hur markägarens rättigheter kan stärkas samt hur det kan göras lättare att få tillstånd på härför lämpliga marker.

Ett skäl till att det har blivit så svårt att få tillstånd till torvbruk är att länsstyrelserna i samband med tillståndsprocessen kräver att sökanden ansöker om dispens från markavvattningsförbudet. Den huvudsakliga frågan vid tillståndsprövningen blir sedan om det finns särskilda skäl att meddela en sådan dispens. Syftet med markavvattningsförbudet är dock att skydda och bevara kvarvarande värdefulla våtmarker. Det är inte rimligt att betrakta marker som redan för länge sedan dikats och använts till jord- eller skogsbruk som kvarvarande värdefulla våtmarker. De bör i normalfallet istället definieras som marker där markanvändningen nu är jordbruk eller skogsmark. Därmed blir det tydligare att torvbruk på redan dikade torvmarker ska ses som normalt brukande av skogs- och jordbruksmark och tillståndsprocesserna kan därmed förenklas och kostnaderna sänkas.

Idag är det förbjudet att dika för ökad skogsproduktion på grund av risken för koldioxidläckage och även för att åtgärden kan minska den biologiska mångfalden. Det är dock tillåtet att underhålla befintliga diken för att kunna upprätthålla en god skogsproduktion samt att skyddsdika på hyggen för att få upp ny skog. Även om ny dikning för jord- och skogsbruk är omgiven av restriktioner vill Sverigedemokraterna understrika att underhåll av diken och skyddsdikning vid skogsförnyring är av stor betydelse för Sveriges och landsbygdens ekonomi och därtill leder till att träden binder väsentliga mängder mer koldioxid. Dessa åtgärder bör därför inte försvåras av lagar och regler.

En del av vad som tidigare varit våtmarker nyttjas idag för skogs- och jordbruk efter att stora ansträngningar med dikning av dem gjorts över lång tid och oftast med statsbidrag för att öka landets areal av skogs- och jordbruksmark. Sådan dikning medgav att syre kom ner i torven, vilket gjorde den användbar för trädväxt och odling, men syret driver också en nedbrytningsprocess som leder till läckage av koldioxid. I den mån den dikade marken används för skogsodling är det dock värt att hålla i minnet att träden binder koldioxid och skapar en lång rad andra värden. Analysen av för- och nackdelar med detta ger inte samma resultat överallt. Politiken kring dikade tidigare våtmarker måste syfta till att möjliggöra flera möjliga åtgärder, där såväl återvätning som skogsodling och andra metoder är möjliga.

Sverige har stora arealer tidigare dikad torvmark som idag läcker koldioxid och andra växthusgaser. Det är enbart de markerna som används till utvinning av torv. Tillvaratagandet av torv på dessa marker ger möjlighet att använda den dels som odlingssubstrat för bland annat grönsaker och skogsplantor, dels till energi i fjärr- och kraftvärmeanläggningar. Därmed bidrar dessa sedan tidigare dikade torvmarker till landsbygdens ekonomi, och de kan efter avslutat torvbruk efterbehandlas genom exempelvis skogsplantering eller återvätning till sammanhängande ny våtmark eller en mosaik av naturmiljöer och fågelsjöar.

Träden på en beskogad före detta torvtäkt kan binda omkring 10 ton koldioxid per hektar och år. Vid skogsplantering efter avslutat torvbruk skapas dessutom en långsiktig kolsänka som även bidrar med de andra fördelar som träd medför för klimat och biodiversitet och som källa till hållbara och förnybara produkter.

I varje torvtäktstillstånd ingår efterbehandling som en obligatorisk åtgärd efter avslutad skörd. Efterbehandlingen kan vara i form av återvätning av olika grad till våtmark, viltvatten eller sjö eller till skog; det måste avgöras utifrån landskapet och andra förutsättningar.

Metoden återvätning har på senare tid givits stor uppmärksamhet, och den kan ofta vara gynnsam ur biodiversitetssynpunkt. Den är dock bara en av flera metoder för att hindra eller minska nettogasläckaget från dikade torvmarker. Markägare, producenter och myndigheter bör tillsammans söka efter den lämpligaste metoden i varje aktuellt fall. Våtläggning av olika grad kan i många fall vara en betydligt dyrare metod än andra. Därför bör ersättning kunna utgå när våtläggning beslutas som efterbehandling av producenter, markägare och myndigheter i samråd.

Beträffande torv som odlingssubstrat är det i många fall det bästa tillgängliga materialet och det är både uppseendeväckande och olyckligt att samtidigt som det finns stor politisk enighet om att Sveriges självförsörjningsgrad av jordbruksprodukter behöver öka, så drivs en politik kring torvbruket som direkt motverkar detta. Detta går inte minst ut över småskalig, inhemsk produktion av exempelvis grönsaker.

Den entydigt negativa behandling som torvbruket har utsatts för under senare år är inte rimlig och behöver skyndsamt nyanseras. Därför vill Sverigedemokraterna att

regeringen låter utreda hur Sveriges tillvaratagande av torv som odlingssubstrat, strömaterial, bränsle och olika cirkulära användningsområden från redan dikade torvmarker på bästa sätt kan ökas.

Slutligen vill Sverigedemokraterna understryka torvens roll som beredskapsbränsle. Energitorv är närproducerat och kan lagras i flera år med bibehållet energiinnehåll. För att torven ska kunna fylla denna roll måste ett aktivt torvbruk finnas även under icke orostider.

Mats Nordberg (SD)